

N:o 36.

Af herr **af Burén**, *angående dagaflöning för arméns officerare m. fl. efter ny härordnings införande.*

Då det inom generalstaben utarbetade förslaget till ny härordning framhåller, att denna »kommer att ställa högre kraf på befälet än den nuvarande och taga detsamma ständigt i anspråk» samt att »det icke lider något tvifvel, att äfven officerskåren är i behof af fördelaktigare aflöningsvilkor», synes mig detta förslags upphofsmän handlat klokt uti att föreslå åtminstone dagaflöningens höjande med 1 krona för samtliga officerare. Med desto större förvåning har jag — och många med mig — i Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ny härordning förgäfves sökt finna en löneförbättring för arméns officerare, under det underbefälet med rätta dermed tillgodosetts. I den kongl. propositionen finner man dock skälet, hvarför statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet nu ej velat upptaga frågan om officerarnes löneförbättring till behandling. Efter att hafva yttrat sig angående behöflig förenkling och reglering af befälets aflöningsförmåner, säger statsrådet: »Äfvenledes anser jag, att de föreslagna aflöningsbeloppen äro de minsta möjliga, som kunna erbjudas arméns befäl med hänsyn till de större fordringar, som den nya härordningen i flera afseenden ställer på detsamma. Om jag nu emellertid vid detta tillfälle icke kommer att påyrka en lönereglering för officerare jemte vederlikar, är sålunda orsaken dertill icke att söka uti någon bristande öfvertygelse om densammas nödvändighet, utan i den omständigheten, att förslag om liknande lönereglering icke föreligger

beträffande statens öfriga med officerarne jemförliga löntagare. Men då jag afstår från ett sådant yrkande, sker det under den bestämda förutsättningen, att den ifrågavarande löneregleringen måtte vara att motse inom den närmaste framtiden — — —» Jag känner ej, hvilka statens öfriga löntagare som härmed afses, men då det är chefen för landtförsvarsdepartementet, som talar om arméns officerare, ligger det närmast till hands antaga, att härmed afses bland andra äfven flottans officerare. Om intet förslag till lönerglering för flottans officerare föreligger, så torde väl denna omständighet ej lägga hinder mot framläggandet af ett dylikt för arméns officerare, så mycket mindre, som — enligt hvad jag erfarit — innehafvaren af flottans äfven lägsta officersgrad har sadana löneförmåner — ej i form af lön och dagaflöning, men väl genom högre inqvarteringsersättning, extra aflöning för viss sjökommendering, arfvoden och andra ersättningar*) — att han härpå kan existera. Att deremot en arméns underlöjtnant *ej* kan existera på sina löneförmåner, kommer nedan att visas.

Mig synes en lönerglering för arméns officerare — och äfven för flottans, om en sådan visar sig af behovet påkallad — just *nu* böra ega rum i sammanhang med antagandet af en ny härordning, ty denna fråga är af alltför stor vikt för att böra uppskjutas till låt vara »den närmaste framtiden». När landet med förtroende till officerskåren uppdrager åt densamma att under ett års tid fostra dess unga söner och dervid önskar, att dessa utom de rent militära färdigheterna äfven skola bibringas sådana kunskaper, som de kunna hafva nytta utaf i det allmänna, medborgerliga lifvet, så är det väl landets skyldighet tillse, att dessa ungdomens ledare skola vara i en något så när ekonomiskt betryggad ställning. Ty hafva de att strida mot ekonomiska svårigheter, lider otvifvelaktigt deraf deras tjenstduglighet; och huru går det då med deras uppfostrande verksamhet?

Då vidare allmänt erkännes vigten af officerens kall, kan det ej vara annat än fördelaktigt att till officersståndet söka draga förmågor ur *alla* samhällsklasser och ej blott, såsom nu ofta är fallet, ur de ekonomiskt bättre lottades led, ty inga förutsättningar finnas för att de rikes söner äro bättre egnade för officerskallet än

*) Angående dessa förhållanden torde det utskott, som skall behandla denna motion, lätt kunna skaffa sig en *allsidig* och *grundlig* utredning.

de mindre bemedlades; erfarenheten synes snarare bevisa motsatsen. Att det för armén skulle vara en stor vinst att hafva ett bredare samhällslager att rekrytera sina officerare från, är ju påtagligt. Med de af Kongl. Maj:t föreslagna löneförmånerna är detta omöjligt, ty en ung man utan förmögenhet, men med anlag och sinne för officerskallet, kan ej egna sig härät utan att nödgas skuldsätta sig ej blott för sjelfva officersekiperingen, utan äfven allt framgent under de första officersåren; och att tänka på att bilda familj är omöjligt före uppnåendet af kompanichefsgraden, d. v. s. vid en ålder af omkring 40 år.

Skola vi förskaffa oss en ny och dyrbar härordning, få vi ej sky att taga steget fullt ut och i *alla* afseenden göra den betryggande, så att inga missnöjda element frodas inom armén, ty helt visst kan ej officerskåren med jernmod se år efter år förgå, utan att något åtgöres till förbättrande af dess ekonomiska ställning. *Och då vår armés officerare, med öppen blick för vigten af försvarsfrågans snara lösning, lojalt underlåtit att framhålla sina personliga intressen, är det enligt min uppfattning Riksdagens oafvisliga pligt att utan dröjsmål taga sig an deras sak.*

På det ingen må kunna säga, att jag sett denna viktiga fråga allt för mycket i svart, vill jag framställa några exempel på i hvilket förhållande de lägre officerarnes löneförmåner stå till deras lefnadsbehof, men vill jag på förhand framhålla, att det här är lekmannen och ej fackmannen, som talar. (En grundlig utredning angående dessa frågor torde tillkomma det utskott, som skall behandla denna motion.)

Då af arméns 2,000 officerare (se svenska arméns rulla 1900!) omkring 800 bo i Stockholm — garnisonerade eller kommenderade — har jag valt till exempel löneförmånerna för officerare, tillhörande i hufvudstaden garnisoneradt infanteri. En underlöjtnant har sammanlagdt 1,555 kronor i aflöning per år. *) För denna summa skall han uppehålla sig, sedan dock härifrån afdragits skatter, afgifter till pensions- och officerskassor m. m. dylikt, hvilket ej kan uppskattas till mycket lägre belopp än 150 kronor. Innan man får den summa, som han har till sitt förfogande för bestridande af husrum, vivre m. m., måste man äfven afdraga det belopp, som åtgår till underhåll och nyanskaffning af de onödigt dyrbara uniformspersedlarne

*) För jämförelses skull må nämnas, att de af Riksdagen flerfaldiga gånger och med rätta omhuldade extra lärarne hafva 1,800 kronor i lön för 24—28 timmars arbete i veckan och dessutom 200—300 kronor i hyresbidrag. (Officerens arbetstid är omkring 48 timmar i veckan.)

och af hans civila beklädnad, ty då officerarne ej äro anbefalda att ständigt använda uniform, nödgas de hafva fullständiga uppsättningar af både militära och civila beklädnadsartiklar. Jag tror mig ej kunna sätta detta belopp lägre än till 500 kronor per år. Alltså återstå 905 kronor till bostad och vivre. Detta kan dock omöjligen upptagas till mindre belopp än 100 kronor per månad, det vill säga 1,200 kronor per år. Sålunda uppkommer *en brist på omkring 300 kronor, och ändock får en ung man, som skall hushålla på ofvan angifvet sätt, ej tillåta sig några nöjen eller förströelser*, som dock äro nyttiga afbrott i en enformig och ansträngande tjänstgöring. Om han dertill har häst att underhålla, blifver förhållandet ännu mer bekymmersamt, ty med nuvarande höga pris på foder, stallrum och arbetskraft kostar detta 2 kronor per dag, och i fourrageersättning åtnjuter han jemnt *hälften* eller 1 krona. En kapten af 2. klassen åtnjuter i aflöningsförmåner 3,232 kronor. Att uppnå denna blygsamma inkomst vid en ålder af omkring 40 år (se svenska arméns rulla 1900, Kongl. Svea och Göta lifgarden!) kan ej vara lockande för en yngling, som ej har att lita till egen förmögenhet och som kanske så småningom vill komma ifrån ungarlslifvet.

Hvad ofvan sagts gäller de ständigt tjänstgörande officerarne såväl under den af Kongl. Maj:t föreslagna *öfvergångstiden* som efter genomförd organisation. Huru ställa sig förhållandena för *indelta arméns officerare*? Efter genomförd organisation äro de enahanda, men *under öfvergångstiden* blifver det, om möjligt, än eländigare ställt *för dem*. Under nuvarande omständigheter gäller väl som regel, att dessa officerare hafva bisysselsättningar för att dermed i hufvudsak försörja sig och sin familj. Nu begäres, att de skola underkasta sig 1 1/2 månads (48 dagars) förlängning af öfningstiden utan att erhålla några ökade löneförmåner. Huru kan det blifva möjligt för en officer att under öfvergångstiden existera, då han 1/3 af året måste uppehålla sig å en ort, der han *ej* har sin bostad, hvarest han *ej utan kostnad* har tak öfver hufvudet, och dit han *sjelf måste betala sin resa* från den ort, hvarest han för sitt uppehälles skull är bosatt? Är det rätt att så behandla våra fosterlandsälskande och lojala *indelta officerare*, när all garnisonerad personal, flottans hela personal, indelta arméns menige och underofficerare, jernvägstjenstemän, ja, flertalet statens löntagare hafva inqvartering in natura eller deremot svarande löneförmåner? Mig synes det strida mot billig-

hetens fordringar, att *endast indelta arméns officerare*, som hafva relativt större utgifter för sin tjänstgöring än andra officerare, skola undvara nyssnämnda förmåner.

Användande såsom exempel samma lönegrader som rörande garnisonerade armén, finner man, att en underlöjtnant vid 138 dagars öfningar åtnjuter 996 och en kapten af 2. klassen 2,414 kronor per år. Som kostnaderna på mötesplatserna uppgå till 3—5 kronor per dag, blifver möteskostnaden, under antagande af 4 kronor per dag, 552 kronor. Sålunda återstå för en underlöjtnant 444 och för en kapten af 2. klassen 1,862 kronor. Med denna summa skall han betala skatter, pensionsavgifter, kläder samt bostad och vivre för sig (och måhända familj) under återstoden af året. Reflektionerna torde göra sig sjelfva.

Under nuvarande förhållanden har den indelte officeren sin civila sysselsättning att lita till för sin och sin familjs uppehälle under tiden mellan vapenöfningarne; huru blifver det härmed *under öfvergångstiden*? Jag frågar blott, huru många arbetsgifvare (enskilda personer eller bolag) vilja i sin tjänst anställa personer, som ej kunna sköta sina platser under mer än $\frac{1}{3}$ af året? Säkerligen högst få. Återstår för officeren att lita på tillfällig arbetsförtjänst, hvilken dock i vår tid, som mer och mer fordrar fackkunskap i allt arbete, torde vara ganska svår att ernå. Den enda utvägen för honom att kunna försörja sig är då att lemna den otacksamma militärtjensten och egna sig åt en mer gifvande civil anställning. Hvilka torde då de officerare vara, som blifva nödgade att lemna armén? Det torde först och främst blifva sådana medelålders (35—40 års) officerare, hvilka hafva familj att försörja och hvilka se bättre framtidsutsigter i upparbetandet af en innehaft civil anställning; dessa lemna då militärlifvet efter 15—20 års tjänst, d. v. s. just vid den tidpunkt, då de i det sjelfständiga kompaniechefsbefälet kunna börja göra sin erfarenhet fruktbringande för det militära arbetet. Vidare torde det blifva unga, dugande män, som i förtröstan på egen förmåga genast kasta om lefnadsyrke och söka sig civil anställning, som gifver dem mer betryggande framtidsutsigter än officersyrket. Att på sådant sätt misshushålla med våra ej alltför rikligt tilltagna försvarskrafter kan ej anses ändamålsenligt.

Häraf framgår ej blott nödvändigheten, utan äfven rimligheten af att något göres för att ersätta indelta arméns officerare deras kostnader för bostäder å mötesplatserna och för resor till

vapenöfningarne äfven under öfvergångstiden. Men alldenstund jag ej är fackman och sålunda ej kompetent att bedöma, i hvilken form en sådan löneförbättring under öfvergångstiden bör utgå, och då äfven de garnisonerade officerarne äro i behof af ökade aflöningsförmåner, åtnöjer jag mig med att förorda de löneförmåner, som det inom generalstaben utarbetade förslaget angifver; allt under förhoppning om att den af statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet i utsigt ställda, allmänna löneregleringen i den närmaste framtiden kommer till stånd.

Hittills har jag endast fört de lägre gradernas talan, emedan de högre officerarnes löneförmåner synas mig något bättre tillgodosedda. Men som dessa till följd af sin högre ålder torde hafva relativt större utgifter, både för egen person och för sina familjer, torde äfven de böra tillgodoses vid en möjlig lönereglering, i all synnerhet som deras tid blifver mer upptagen, än hvad hittills varit fallet.

På grund häraf får jag vördsamt hemställa,

att, om Riksdagen beslutar en ny härordning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, arméns officerares och med dem likställda personers dagaflöning må fastställas i enlighet med det förslag, som inom generalstaben och af vederbörande i öfrigt utarbetats, samt att därför må anslås nödiga medel att, i den mån de ej kunna utgå af anslag under vederbörande hufvudtitlar i riksstaten, anvisas till utbetalning från riksgäldskontoret.

Stockholm den 5 mars 1901.

C. P. af Burén.